



Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi
Fırat University Journal of Social Science
Cilt: 21, Sayı: 2, Sayfa: 106-126, ELAZIĞ-2011

FARKLI LİSE TÜRLERİNE GÖRE ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİLERİN OKUL KÜLTÜRÜ METAFORU ALGILARI

*The Perceptions of Students and Teachers Related to School Culture Metaphor
According To Different High Schools*

Mukadder BOYDAK ÖZAN¹, Canan DEMİR²

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin doğusunda bulunan Muş ilindeki farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin "okul kültürü" ile ilgili algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda, öğretmen ve öğrencilerden okul kültürünü en iyi tanımlayan metaforlar araştırıldı. Farklı okul türlerine göre algıları belirlemek amacıyla metaforlar 11 imge altında toplandı ve frekans dağılımları analiz edildi. Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi ve Genel Lise'de öğrenim gören toplam 213 öğrenci ve bu liselerde görev yapan 46 öğretmen araştırmanın örnekleme olarak seçildi. Yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formatında elde edilen cevaplar analiz edildi. En sık kullanılan metafor, "aile" metaforu olmuştur ve öğretmenlerle öğrencilerin okul kültürüne yönelik algılarında farklılıklar olduğu göze çarpmıştır.

Anahtar Kelimeler: metafor, örgüt, kültür, okul kültürü.

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the perceptions related to "school culture" of students and teachers from different types of high schools through metaphors in the province of Muş, the east of Turkey. For this purpose, it has been researched that which metaphors are used by the teachers and the students to describe school culture best. In order to determine the perceptions of different schools types, the metaphors have been piled under 11 images and the frequency distributions have been analyzed. 213 students and 46 teachers from Industrial Vocational School, Girls Vocational School, Anatolian School and Cumhuriyet (General School) that are located in the province of Muş in 2008-2009 academic years were chosen as the working group of the study. The answers given to the semi-structured and open-ended question forms were analyzed. The mostly used metaphor is "family" and there are some differences between students and teachers' perceptions.

Key Words: metaphor, organization, culture school culture.

¹Doç. Dr. Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi, boydakozan@hotmail.com

²Okt. Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, canandemir.cd@gmail.com

1. GİRİŞ

Örgüt kültürü, pratiğin yanı sıra yönetim ve örgüt çalışmalarının anahtar alanlarından biridir. Yöneticilerin önemli görevlerinden biri de, kendi altlarının anlayış ve düşüncelerini yönetmektir. Ayrıca teknik işlemlerle- bütçe, bilgi sistemleri- ilgilenmek, iyi bir şekilde çalışmak için bunlara pozitif ve benzer anlam yükleyen insanları çağırır. Bütün yönetim, kültür içerisinde meydana gelir, bu sadece örgütsel kültürü değil aynı zamanda toplumsal-düzye, endüstriyel ve alt örgüt-düzye kültürünü de içerir. 1980ler boyunca kültüre olan ilginin büyümesi, örgüt yaşamında ve yönetim hareketlerinde yükselen ilgiyi yansıtmaktadır ve aynı zamanda resmi hiyerarşi ve bürokrasinin daha az etkili kontrol araçları olduğu ve düşüncelerin, inançların ve değerlerin merkeze alındığı yeni örgüt yapılarının gelişimine cevap vermektedir (Denison, 1996, 619-654). Bunun yanı sıra, kültürel konuları oldukça bariz yapan çok kültürlü ve giderek artan evrensel toplumlarda yaşamaktayız. Bu açıdan, bireylerin hayatlarında önemli izler bırakan ve onların davranışlarının oluşumunda önemli bir rolü olan okulların nasıl algılandığı ile ilgili saptamaların yapılması önemli görülmektedir.

Kültür kavramı günlük dilde de çok yaygın olarak kullanılan bir çok farklı anlamın yüklendiği bir kavramdır. Kültür kavramına her bilim adamı, yazar ya da araştırmacı hatta birey farklı anlamlar yüklemekte ve buna göre tanımlamalar yapmaktadır (Yılmaz ve Oğuz, 2005). Bates (1992), kültürü hayata anlam veren inançlar, değerler ve bilgiyi eylemle birleştiren entelektüel bir çatı şeklinde tanımlarken; Morgan (1998), kültürü, bir toplumun, bilgi, ideoloji, değer, hukuk ve günlük ritüel sistemine yansıyan gelişme modeli olarak tanımlamaktadır. Örgütlerin verimliliklerinin analizinde en çok üstünde durulan konulardan biri örgüt kültürüdür ve bu alanda yapılan araştırmalar giderek artmaktadır (Çelik, 1997). Örgütsel kültür, örgütsel strateji, örgütsel kontrol ve örgütsel yapı kadar yaygın bir konu haline gelmiştir ((Lloyd, Lewis and Eason, 1999, s:94). Örgüt kültürü sosyal normlar, paylaşılmış değerler, paylaşılan zihinsel modeller ve sosyal kimlikler aracılığıyla örgüt üyelerinin davranışlarını örgütleyip denetlemekte, böylece örgüt üyelerinin ortak amaçlar etrafında toplanarak benzer şekilde davranıp düşünmelerine yol açmaktadır (Scholl, 2003). Peter ve Waterman'a (1982) göre örgüt kültürü, baskın ve paylaşılan değerlerden oluşan, çalışanlara sembolik anlamlarla yansıyan örgüt içindeki hikayeler, inançlar, sloganlardan meydana gelen bir yapıdır. Shein (1985) ise örgüt kültürünü, normlar, değerler, davranış biçimleri, ritüeller ve gelenekler olarak açıklamıştır. Alvesson'a (2002) göre ise, örgüt kültürü, yönetim uygulamasının yanı sıra örgüt teorilerinde, eğitimde ve akademik araştırmalarda da önemli konulardan biridir. Çünkü kültür boyutu, her türlü örgütsel yaşamın merkezindedir.

Okullar, içerisinde kültürel unsurlar olan örgütlerdir. Bu unsurlar, değerleri, inançları, oyunları, ritüelleri, törenleri ve kültürel nesnelere oluşur. Okullar farklı ve

özgün kültürlerdir. Her okul binasının kültürü günlük olaylarla değişir. Kültür büyümeyi ya arttırır ya da bastırır. Okul kültürü bilinci oluşturarak, eğitimciler günlük aktivitelerinin anlamlarını ve okulun nasıl sürekli gelişmeye doğru gideceğini daha iyi anlayabilirler. Okul kültürünü yorumlamanın amacı bundan dolayı, okulun üyeleri tarafından geliştirildiği için anlamları ve sembolleri anlayabilmektir (Schultz, 1995). Bir okul kültürü- ister uyumlu canlı ve değişken olsun isterse zehirleyici ve öldürücü olsun- okulla ilgili herşeyi etkiler (Elbot and Fulton,2008). Bir kaç okul değiştirmiş çocuklar, karışımın bir parçası olmak için uğraşırken kültürleri hemen alırlar. Olumlu veya olumsuz bazı şeylerin, kurallar veya prosedürlerden çok daha farklı olduğunu bilirler (Peterson ve Deal,2002: 8). Sonuç olarak, okulların en önemli özelliği, temel materyalinin insan olmasıdır. Bundan dolayı, bireysel unsur, örgüt unsurundan daha hassas, informal yanı formal yanından daha yoğun, etki alanı, yetki alanından daha geniştir. Ayrıca, hem okulda hem de okul dışında sosyal, kültürel ve ekonomik değerleri uzlaştırmak ve dengelemek zorundadır (Bursalıoğlu, 1982; akt. Bilir, Ay and Gürbüz, 2003). Okul içerisinde kültür bilinci oluşturmak, eğitimcileri, gelişmeyi teşvik etmek amacıyla uğraşmak için harekete geçirir (Colley, 1999).

Okullar sembolik unsurların bulunduğu kurumlardır. Bu sembollerden birisi de metaforlardır. Morgan tarafından öne sürülen metafor yaklaşımı, kompleks bir sosyal sistem olarak örgütlerde çalışmada önemli yaklaşımlardan biridir. Morgan (1997), metaforu, örgütlerde bir anahtar unsur olarak görmektedir (akt: Kimmel, 2002). Metaforlar, edebiyat alanının ana konularından biridir, fakat aynı zamanda günlük konuşma dilinde de oldukça yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Son zamanlarda ortaya çıkan edebi teoriler, metafor hakkındaki bilgimizi yeniden açıklamıştır (Punter, 2007).Metaforlar, düşünce süreçlerini yansıtır ve bundan dolayı dilde ve düşüncedeki harita araştırmaları için iyi bir kaynak görevi görmektedir. Metafor sadece bir dilsel fenomen değildir, aynı zamanda daha temelde dünyamızı şekillendiren kavramsal ve deneyimsel bir süreçtir (Su, 2002:589-590). Metaforlar, insanların hayatı, çevreyi, olayları ve nesnelere nasıl gördükleri; farklı benzetmeler kullanarak açıklamaya çalışmada kullandıkları bir araç olarak düşünülmektedir (Cerit, 2008:694). Metaforlar, genellikle söylemi süslemeye yönelik söz sanatından ibaret sayılır, ama önemi bundan çok daha fazladır. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi anlamına gelir (Çelikten, 2006: 270). Kendi örgütlerimiz hakkında konuşurken kullandığımız metaforlar örgütsel tavır ve inançları hakkında bize zengin bir kaynak sunar. Aynı zamanda, metaforlar, bu tavır ve inançları anlamada ve örgütsel kültürü oluşturmada güçlü bir yol olmaktadır (www. soi.org). Yaygın bir şekilde metaforlar, örgütün 'fotoğrafını çekmek' olarak görülmektedir. Bir metafor, görsel bir kültürden ortaya çıkmaktadır; yani örgütün filmini yapmak ya da tam tersine statik ve bireysel bir davranışın fotoğrafını çekmektir (Strati, 1997:309). ,

1.1. Amaç

Literatür göz önünde bulundurulduğu zaman, bu çalışmanın okul kültürü alanına katkıda bulunmak için yapıldığı görülmektedir. Metaforları kullanarak, farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin "okul kültürü"ne ilişkin algılarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel araştırma modellerinden biri olan "içerik analizi" çerçevesinde yürütülmüştür. Ayrıca bu çalışmada, nitel metotlardan fenomenoloji yaklaşımı, okul kültürünün insanlara nasıl görüldüğünü anlayabilmek için kullanılmıştır. Fenomenoloji, bir bireyin kişisel deneyimleri ve yorumlamalarına vurgu yapan düşünce okuludur. Yani, dünyanın bir başkasına göre nasıl algılandığı ile ilgilenir ((www.socialresearchmethods.net).

Muş il merkezinde bulunan Endüstri Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Anadolu Lisesi ve Genel Lise'lerinin 10. sınıf öğrencilerinden rastgele seçilen 124 öğrenci ve bu okullarda görev yapan 46 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubu ile ilgili özellikler Tablo I' de verilmektedir.

Tablo I: Çalışma Grubunun Özellikleri

Meslek	E.M.L	K.M.L	Genel Lise	Anadolu Liselri	Toplam
Öğrenci	48	42	79	45	214
Öğretmen	10	16	10	10	46
Toplam	58	58	89	55	260

Araştırma verileri, yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlere, "okul" kavramına ilişkin sahip oldukları algılarını ortaya çıkarmak için "Okulbenzer; çünkü....." cümlesi verilerek, tamamlamaları istenmiştir. Metafor çalışmalarında " benzer ya da gibi" kavramları genellikle metafor konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha net bir şekilde karşılaştırmak için kullanılır. " Çünkü" kavramına da yer verilerek katılımcılardan kendi benzetmeleri için sebep veya "mantıksal dayanak" üretmeleri istenmesi gerekir (Saban and Koçkeber, 2005; as cited in Çubukçu, 2008).

Öğrenci ve öğretmenlerinin "okul kültürü" ne ilişkin olarak ileri sürdükleri metaforları belirlemek amacıyla öğrencilerin ve öğretmenlerin yanıtları tek tek incelenmiş; bu inceleme sonucunda öğrencilerin ve öğretmenlerin ileri sürdükleri metaforlar araştırmacı ve bir uzman tarafından ayrı ayrı belirlenmiştir. Belirlenen metaforların imgeleştirilmesinde araştırmacı ve bir uzman birbirlerinden bağımsız şekilde çalışmışlardır. Araştırmacı ve uzman birbirlerinden bağımsız şekilde çalışmışlardır. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Hieberman (1994) tarafından geliştirilen bir formülle değerlendirilmiştir. (Güvenirlilik= görüş birliği/ görüş birliği+ görüş ayrılığı) şeklinde ki

formüle göre yapılan güvenilirlik hesaplamasında % 86 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlanmıştır.

3. BULGULAR

Farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin okul kültürüne ilişkin algılarını belirlemek amacıyla çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Bu bölümde araştırma kapsamında yer alan okullarda görev yapan öğretmen ve öğrencilerin “okul kültürü” kavramı hakkında ileri sürdükleri metaforlara ilişkin elde edilen bulgular araştırma sorularına göre aşağıda verilmektedir.

1.Öğrenci ve Öğretmenlerin Okul Kültürü Kavramına İlişkin Ürettikleri Metaforlar Ve Frekans Dağılımları

Öğrencilerin “okul kültürü” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar ve frekans dağılımları Tablo II’de gösterilmektedir.

Tablo II: Öğrencilerin “okul kültürü” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar ve frekans dağılımları

Metafor adı	f	Metafor adı	f	Metafor adı	f	Metafor adı	f
Aile	33	Anne-baba	1	Ev	3	Sevgi	4
Ahlak	2	Kardeşlik	1	Kitap	2	Öğrenme	2
Medeniyet	1	Zeka geliştirme	1	Bilgi hazinesi	2	Kütüphane	1
Meslek kültürü	1	Beyin	1	Kültür merkezi	1	Kültür	16
Rehber	4	Hazine	1	Ağaç	4	Hava	1
Hayat	7	Gelecek	1	Yıldız	1	Sinema	1
Tiyatro	1	Piknik	1	Çikolata	2	Futbol topu	1
Futbol	1	Basketbol	1	Aşk	1	Eğlence merkezi	2
Yıldızlar karması	1	Sakız	1	Renkli balonlar	1	Hayvanat bahçesi	1
İnternet		Bilgisayar		Televizyon		Uydu	

1	1	1	1
Uzay	Kıyafetler	Lastik	Otogar
1	2	2	1
Sınıf	Tarla	Mahalle	Dünya
2	2	3	2
Köy	Şehir	Akvaryum	Çiçek bahçesi
1	2	1	1
Orman	Ülke	Topluluk	Dinler
2	1	1	1
Taraftar	Müslümanlık	Geleneksel kıyafet	Askeriye
1	2	1	3
Çevre kültürü	Organ	Topluluk	Doğa
1	1	3	3
Karınca yuvası	Sebze-meyve hali	Karışım	Pazar
1	1	1	1
Turist	Gökkuşuğu	Meyve bahçesi	Eski kültür
1	3	1	2
Koyun sürüsü	Adalet	Çay	Çorba
1	1	2	2
İştah açıcılar	Yemek	Toprak	Karete Uzmanı
2	1	1	1
Mevsimler	Prizma	Su	Toplam 82
1	1	3	177

Araştırma, 214 öğrenciye uygulanmıştır, ancak 177 öğrencinin vermiş oldukları yanıtlar metafor olarak değerlendirilmiştir çünkü, metaforlar, bir fikir, obje ya da eylemi, bir sözcük veya deyim ile herhangi bir duruma benzeterek ifade etmek için kullanılırlar (Palmer ve Lundberg, 1995, s.80). Diğer öğrencilerin yanıtları ise metafor olarak oldukça uzun cümleler veya sadece açıklama yaptıkları için ve bu yanıtlardan net bir metafor elde edilemediğinden bir araştırmacı ve bir uzman tarafından değerlendirmeye alınmamıştır.

Elde edilen bulgulara göre, öğrenciler 82 metafor geliştirmişlerdir. Okul kültürünü aile metaforu ile açıklayan öğrenci sayısının 33 kişi olması dikkat çekicidir. Buna göre, öğrencilerin çoğunluğunun okul kültürünü ikinci aile veya ikinci yuva olarak gördükleri söylenebilir. Aile metaforundan sonra en sık kullanılan metaforlar, kültür (16) ve hayat (6) metaforları olduğu görülmektedir, dolayısıyla bu metaforların frekans değerlerinin yüksek çıkması, Muş ilinde sosyal ve kültürel aktivitelerin kısıtlı olması sebebiyle okuldaki arkadaş çevresini ve öğretmenlerin bilgi ve tecrübelerini en büyük kültürel

aktivite ve asıl hayat olarak görmüş olabilecekleri düşünülebilir. Buna paralel olarak, okul kültürü ile ilgili sırasıyla rehber(4), ağaç(4) ve sevgi(4) en sık kullanılan metaforlar olarak görülmektedir. Öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlardan şu şekilde örnekler verilebilir:

“Okul kültürü, **hayata** benzer, çünkü hemen hemen tüm hayatımız burada geçiyor.” (KML/öğrenci).

“Okul kültürü, **sevgiye** benzer, çünkü okulda öğrendiklerimiz bize insanlara karşı nasıl davranacağımızı öğretir. Öğretmenlerin bize gösterdikleri sevgiyle anlaşılıyor zaten.” (DüzL/öğrenci).

“Okul kültürü, **aileye** benzer, çünkü aile bireyleri arasında farklı görüşler olsa da birbirlerine karşı saygılıdır.” (AL/öğrenci).

Öğretmenlerin okul kültürü kavramına ilişkin ürettikleri metaforlar ve frekans dağılımları Tablo III’de yer almaktadır.

Tablo III: Öğretmenlerin “okul kültürü” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar ve frekans dağılımları

Metafor adı f	Metafor adı f	Metafor adı f	Metafor adı f
Aile 2	Duygular 1	Gemi 1	İstiridye 1
Mimari 1	Elastik bant 1	Özlü söz 1	Ağaç 4
Dil 1	Hayat 1	Kolektif yaşam 1	Yaşamak 1
Hapishane 1	Görünmeyen tehlike 1	Uykusuzluk 1	Cehennem 1
Yer altı dünyası 1	Bukalemun 1	Paradoks 1	Su 1
Lahmacun 1	Su birikintisi 1	Fırın 1	Hamur 1
Salata 1	Kozmopolit 1	Serbest şiir 1	Gökkuşuğu 2
Ayna 1	Pigment 1	Dinler 1	Orman 2
Fabrika 2	Çiçek bahçesi 3	Tarla 1	Yazıcı 1
Prizma 1			Toplam: 37 46

Araştırmada elde edilen bulgulara göre, öğretmenler, “okul kültürü” kavramına yönelik 37 metafor geliştirmişlerdir. Öğretmenler en sık olarak ağaç (4) ve çiçek bahçesi (3) metaforlarını kullanmışlardır. Bunu takip eden metaforlar ise fabrika, orman, gökkuşağı ve aile metaforları olmuştur. Buna göre öğretmenlerin, okul kültürünü, çeşitliliklerin ve güzelliklerin olduğu, üretimin yapıldığı bir kurum ortamı olarak gördükleri düşünülebilir. Öğretmenlerin okul kültürü metaforuna ilişkin ürettikleri metaforlara örneklerden bir kaçısı aşağıda yer almaktadır:

“Okul kültürü, **gökkuşağına** benzer, çünkü gökkuşağının güzel renkleri gibi saf ve temiz çocukların bir araya gelmesi ve güzel ve ahenkli bir renk oluşturması gibidir (AL/öğretmen).

“Okul kültürü **ağaca** benzer, çünkü ağaç tomurcuklandıkça o ağaca yeni bireylerin katılması demektir. Bu da değişik kültürleri meydana getirir. (DüzL/öğretmen).

“Okul kültürü, **Gloksinya’ya** (bir çiçek türü) benzer, çünkü baktıkça, ilgilendikçe, ihtiyaçlarını karşıladıkça gelişir, yeni nesiller yetiştirir. (KML/öğretmen).

Ancak, Tablo III incelendiğinde, bazı olumsuz imgeler olarak hapishane(1), yer altı dünyası(1), görünmeyen tehlike(1), bukalemun (1), paradoks (1), uykusuzluk (1) ve cehennem(1) metaforlarını da kullandıkları çarpıcı bir şekilde görülmektedir. Buna göre, öğretmenlerin çeşitli nedenlerden dolayı okul kültürünü olumsuz algıladıkları söylenebilir. Bununla ilgili şu şekilde örnekler verilebilir:

“Okul kültürü **hapishaneye** benzer, çünkü ikisinde de zorluklar esastır. (AL/öğretmen).

“Okul kültürü **uykusuzluğa** benzer, çünkü nasıl ki uyulmaya çalışıldığı zaman uyulamadığı gibi, okul sistemi de olageldiğinden beri oturtulmaya çalışılır ama olmaz, istençli kaos. (EML/öğretmen).

2. Okul Kültürü” Kavramına İlişkin Olarak Farklı Okul Türlerine Göre Öğretmen Ve Öğrencilerin Oluşturdukları Metaforların Ortak Özellikleri Bakımından Toplandıkları İmgeler Ve Frekans Dağılımları

Öğretmen ve öğrencilerin “okul kültürü” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar 11 imge altında başlıklandırılarak okul türlerine göre dağılımları ve frekans değerleri Tablo IV 'de yer almaktadır.

Araştırma sonucunda elde edilen metaforlar 11 imge altında toplanmıştır. Tablo incelendiğinde, okulların büyük bir çoğunluğunun okul kültürünü, aile imgesi (42) ve

bilgi imgesi (37) olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Diğer imgeler sırasıyla, yerleşim yeri imgesi (27), yaşam imgesi (26), olumsuzluk imgesi (20), temel ihtiyaç imgesi (19), düzen imgesi(18), hoşgörü imgesi (17) ve eğlence imgesi (15) olarak geliştirilmiştir. Tabloya bakıldığında, en az frekans değerlerinin bilişim (8) ve inanç imgelerinde (4) olduğu görülmektedir.

Tablo IV: Öğretmen ve öğrencilerin okul kültürüne ilişkin kullandıkları metaforların okul türlerine göre frekans dağılımları

Temalar/ Okul türleri	Kız Meslek Lisesi	Endüstri Meslek Lisesi	Anadolu Lisesi	Cumhuriyet Lisesi	Toplam
Aile imgesi	8	12	6	16	42
Bilgi imgesi	10	9	3	15	37
Yerleşim yeri imgesi	8	3	9	7	27
Yaşam imgesi	5	5	4	12	26
Olumsuzluk imgesi	6	7	3	4	20
Temel İhtiyaç	5	6	3	5	19
Düzen imgesi	6	4	2	6	18
Hoşgörü imgesi	2	3	3	9	17
Eğlence imgesi	1	5	6	3	15
Bilişim imgesi	1	0	4	3	8
İnanç imgesi	1	0	3	0	4
Total	53	54	46	80	233

Okul türlerine göre, imgelere verilen yanıtlar incelendiğinde en yüksek frekans değerlerinin aile imgesi (16), bilgi imgesi (15), yaşam imgesi (12) ve hoşgörü imgesi (9) olarak Cumhuriyet Lisesi öğrenci ve öğretmenleri tarafından üretildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, cumhuriyet lisesi 10. sınıf öğrencilerinin sayı olarak diğer okul türlerinkinden fazla olması ile açıklanabilir. Okul türlerine göre okul kültürüne ilişkin verilen yanıtlardan, Endüstri Meslek Lisesi'nin diğer okul türlerine göre en yüksek frekans dağılımının olumsuzluk imgesi (7) ve temel ihtiyaç imgesine (6) olduğu görülmektedir. Bu rakamlara göre bu lisede görev yapan öğretmenler ve öğrenim gören öğrenciler olumsuz bir okul kültürü imgesine sahip olsalar dahi aynı zamanda vazgeçilemeyecek bir temel ihtiyaç olarak algılamaktadırlar. Diğer taraftan, Endüstri Meslek Lisesi sonuçları incelendiğinde, diğer okul türlerine göre bilişim (0) ve inanç imgelerine (0) hiç değinilmediği dikkat çekmektedir. Endüstri Meslek Lisesi'nin beklenenin aksine bilişim öğelerine okul kültürünü benzetmemeleri, okul ortamında bilişimi kullanamamaları veya bireysel olarak bilişim becerilerinden yoksun olmaları gibi nedenler söz konusu olabilir.

Kız Meslek Lisesi'nin verileri incelendiğinde, en çok frekans dağılımlarının düzen imgesinde(6) toplandığı görülmektedir. Diğer okullarla kıyaslandığında, düzen imgesini, olumsuzluk imgesi (6) ve yerleşim yeri imgesi (8) takip etmektedir. Buna göre Kız

Meslek Lisesi öğrencilerinin, büyük çoğunluğunun bayan öğrencilerden oluşması, okul kültürünü düzen imgesi ve yerleşim yeri imgesi olarak görmelerini sağlamış olabileceği yorumu yapılabilir. Öğrencilerin okulu sahiplenme duyguları, ikincil bir mekân olarak görmeleri ve okul kültürü için düzen ile ilgili benzetmelerin kullanılması bayanların psikolojik özelliklerinden ileri geldiği söylenebilir. Ancak, Kız Meslek Lisesi'nin Endüstri Meslek Lisesi'nden sonra en çok frekans verilerinin olumsuzluk imgesine vermiş olması, okul kültürü ile ilgili olumsuz ve isteksiz bir duyguya sahip olduklarını gösteriyor olabilir.

Anadolu Lisesinin, diğer okul türlerine göre en çok frekans dağılımına sahip olduğu imgeler; yerleşim yeri imgesi(9), eğlence imgesi (6), bilişim imgesi (4) ve inanç (3) olduğu görülmektedir. Buna göre, Anadolu Lisesi, okul kültürünü bir yerleşke olarak gördükleri ve okulu benimsedikleri söylenebilir. Bunun yanı sıra eğlence imgesinin frekans verilerinin Anadolu Lisesi'nde olması dikkat çekici. Dolayısıyla öğrencilerin, okul kültürünü bir eğlence kültürü olarak gördükleri ve okulu sevdikleri yargısı çıkarılabilir. Bilişim imgesindeki frekans değerlerinin Anadolu Lisesi'nde diğer okul türlerine göre yüksek olması, okuldaki eğitimin bilişim üzerinden yapıldığı, imkanlarını diğer okullara göre daha çok kullandığı veya kişilerin bireysel olarak bilişimi kullanma becerilerinin yüksek olduğu sonucu çıkarılabilir. İnanç imgesi, diğer okul türlerinin bazılarında hiç değinilmezken, Anadolu Lisesi'nde en çok frekans değerlerine sahip olması bireysel inançların okul kültürüne yansıtıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmen ve öğrencilerin oluşturdukları metaforlar araştırmacılar tarafından 11 imge altında toplanmıştır. Sırası ile bu imgeler ve bu imgelerde yer alan metaforlar aşağıda tablolarda yer almaktadır.

Tablo V: Aile imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Aile imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Aile	33	2
Sevgi	4	-
Ev	3	-
Kardeşlik	1	-
Duygular	-	1
Metafor=5	41	3

Tablo V'te aile imgesi altında öğretmen ve öğrencilerin oluşturdukları metaforlar ve frekans dağılımları yer almaktadır. Tablo V'e göre 41 öğrenci ve 3 öğretmen, aile imgesine ilişkin metaforlar geliştirmişlerdir, örnekler şu şekildedir:

“Okul kültürü, aileye benzer, çünkü öğretmenler ve müdürler, öğrencilerin iyilikleri için çaba gösterirler.” (AL/öğrenci).

“Okul kültürü, **ev kültürüne** benzer, çünkü okulda da evde de eğitim vardır. Öğretmen anne-babadır, öğrenciler ise abi-kardeştir. Bu nedenle okul kültürü ev kültürüne benzer.”(CL/öğrenci).

“Okul kültürü **kardeşliğe** benzer, çünkü herkes burada dayanışmayı, kardeş olmayı ve sevmeyi öğreniyor.”(CL/öğrenci).

“Okul kültürü, **sevgiye** benzer, çünkü ailemizde gördüğümüz sevgiyi okulda da görüyoruz.”(EML/öğrenci).

Öğretmen ve öğrencilerin üretmiş oldukları metaforlardan bilgi imgesi altında yer alan metaforlar Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo VI: Bilgi imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Bilgi imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Kültür	15	-
Rehber	4	-
Bilgi hazinesi	2	-
Kitap	2	-
Öğrenme	2	-
Beyin	1	-
Gemi	-	1
Hazine	1	-
İstiridye	-	1
Kültür merkezi	1	-
Kütüphane	1	-
Medeniyet	1	-
meslek kültürü	1	-
Zeka geliştirme	1	-
Mimari	-	1
Özlu söz	-	1
Elastik bant	-	1
Metafor=17	32	5

Bilgi imgesi altında 32 öğrenci ve 5 öğretmen metafor geliştirmişlerdir, örnekler şu şekildedir:

“Okul kültürü, bir **medeniyete** benzer; çünkü, medeniyet ve kültürün öğrenildiği ilk yerdir okul” (EML/öğrenci);

“Okul kültürü **mimariye** benzer; çünkü eseri mimar şekillendirir, öğrenciyi de öğretmen” (KML/öğretmen);

“Okul kültürü, **rehbere** benzer; çünkü insanların neyi yapıp, neyi yapmaması gerektiği ile ilgili bilgi birikimiyle yol gösterir” (cumhuriyet lisesi/öğrenci),

“Okul kültürü, bir **gemiye** benzer çünkü; geminin yüzdüğü deniz, bilgi gibidir. Okul bir deniz olursa, onun kültürü de bir gemi olur ancak. Geminin kaptanı müdür, tayfaları ise öğretmenlerdir. Ancak bunlar olursa kültürümüz yani gemimiz yürür.” (EML/öğretmen).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından yerleşim yeri imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo VII’ da yer almaktadır.

Tablo VII: Yerleşim yeri imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Yerleşim yeri imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Çiçek bahçesi	1	3
Orman	-	2
Mahalle	3	-
Tarla	2	1
Dünya	2	-
Fabrika	-	2
Sınıf	2	-
Şehir	2	-
Akvaryum	1	-
Köy	1	-
Toplum	1	-
Ülke	1	-
Metafor=12	16	8

Yerleşim yeri imgesi altında 16 öğrenci ve 8 öğretmen metafor üretmiştir, örnekler şu şekildedir:

“Okul kültürü, **ormana** benzer, çünkü çeşit çeşit olmasına rağmen bir arada yaşarlar” (KML/öğrenci).

“Okul kültürü **mahalleye** benzer, çünkü mahallede her çeşit insan ve olaylar yaşanmaktadır, okulda da her gün farklı olaylar yaşanıyor” (AL/öğrenci).

“Okul kültürü, **tarlaya** benzer, çünkü belli bir birikim, zaman ve emek sonucunda her ikisi de gelişme gösterir” (KML/öğretmen).

Yaşam imgesi kategorisinde öğretmen ve öğrenciler tarafından toplam 10 metafor üretilmiştir. Sonuçlar Tablo VIII’ de görülmektedir.

Tablo VIII: Yaşam imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Yaşam imgesi olarak okul kültürü alt temaları	Öğrenci f	Öğretmen f
Ağaç	4	4
Hayat	6	1
Hava	2	-
Yaşam	2	-
Dil	-	1
Gelecek	1	-
Kolektif yaşam	-	1
Tohum	1	-
Gezegen	1	-
Yıldız	1	-
Metafor=10	19	7

Yaşam imgesi altında 19 öğrenci ve 7 öğretmen metafor üretmiştir. Aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

*“Okul kültürü **yaşamaya** benzer, çünkü insanlar hayatta yaşarken yeni şeyler öğrenerek kendilerini geliştirir” (CL/öğrenci).*

*“Okul kültürü **tohuma** benzer, çünkü, her insan bir tohum gibidir. Her tohum farklı bir özellik, farklı bir kişiliktir” (KML/öğrenci).*

*“Okul kültürü **ağaca** benzer, çünkü bir ağaca iyi bakılırsa o ağaç iyi ürün verir ama iyi bakılmadığında kötü ürünler verir. Tıpkı iyi öğrenci, kötü öğrenci gibi” (AL/öğrenci).*

Öğretmen ve öğrenciler tarafından olumsuzluk imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo IX’ de yer almaktadır.

Tablo IX: Olumsuzluk imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Olumsuzluk imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Bukalemun	-	2
Disiplin	2	-
Kanun	2	-
Eski kültür	2	-
Askerlik	1	-
Cehennem	-	1
Görünmeyen tehlike	-	1
Hapishane	-	1
Koyun sürüsü	1	-
Mahkum	1	-
Ön askerlik	1	-
Paradoks	-	1
Savaş	1	-
Töreler	1	-
Uykusuzluk	-	1
Yer altı dünyası	-	1
Metafor=16	12	8

Olumsuzluk imgesi altında 12 öğrenci ve 8 öğretmen metafor üretmiştir. Aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **hapishaneye** benzer çünkü ikisinde de zorunluluklar esastır.” (AL/öğretmen);

“Okul kültürü, iki devletin yaptığı bir **savaşa** benzer; çünkü öğrenciler ve öğretmenler arasında anlaşılması zor bir kural var.” (AL/öğrenci).

“Okul kültürü, **uykusuzluğa** benzer, çünkü nasıl ki uyumaya çalışsan da uyulamadığı gibi, okul sistemi de olageldiğinden beri yerleştirilmeye çalışılır ama olmaz” (EML/öğretmen).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından temel ihtiyaç imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo X’de yer almaktadır.

Tablo X: Temel ihtiyaç imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Temel ihtiyaç imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Su	3	1
Çay	2	-
Çorba	2	-
Fırın	1	1
Salata	1	1
Çerez	2	-
Hamur	-	1
Lahmacun	-	1
Melemen	1	-
Su birikintisi	-	1
Toprak	1	-
Metafor=11	13	6

Temel ihtiyaç imgesi altında 13 öğrenci ve 6 öğretmen metafor üretmiştir. Aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **suya** benzer, çünkü insanoğlunun en ihtiyaç duyduğu ürünler arasında bulunur. Susuz dünya olmaz. Okul da böyle bir ihtiyaçtır” (CL/öğrenci).

“Okul kültürü **çorbaya** benzer, çünkü farklı farklı tatlar olmasına rağmen hepsi birleştiğinde mükemmel bir tat verir” (KML/öğrenci).

“Okul kültürü, **hamura** benzer; çünkü, öğretmen öğrencisine yön veren, öğrencisinin hayata bakış açısını belirleyen, öğrencinin hayata hazırlanmasında son derece etkili olan onları hamur gibi yoğuran bir işleme sanatıdır” (EML/öğretmen).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından düzen imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo XI’da yer almaktadır.

Tablo XI: Düzen imgesi olarak okul kültürü alt başlıkları ve frekans dağılımları

Düzen imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Askeriye	3	-
Doğa	3	-
Topluluk	3	-
Ayna	-	1
Çevre kültürü	1	-
Geleneksel kıyafet	1	-
Karate ustası	1	-
Karınca yuvası	1	-
Karışım	1	-
Organ	1	-
Pigment	-	1
Sebze-meyve hali	1	-
Metafor =12	16	12

Düzen imgesi altında 16 öğrenci ve 12 öğretmen metafor üretmiştir, aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **askerliğe** benzer; çünkü, askerde olduğu gibi farklı kültürler bir araya toplanır ve bir kurala göre yönetilir”(CL/öğrenci).

“Okul kültürü, **karışıma** benzer; çünkü, bir karışımda bir eksiklik olursa o karışımın hiçbir anlamı olmaz. Bu yüzden okul kültürünü bir karışıma benzetiyorum. Aynı anda her çeşit arkadaş bulunabilir”(CL/öğrenci).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından hoşgörü imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo XII’de yer almaktadır.

Tablo XII: Hoşgörü imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Hoşgörü imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Gökkuşağı	3	2
Kıyafetler	2	-
Lastik	2	
Serbest şiir	1	1
Kozmopolit	-	1
Mevsimler	1	-
Meyve bahçesi	1	-
Otogar	1	-
Pazar	1	-
Turist	1	-
Metafor =10	13	4

Hoşgörü imgesi altında 13 öğrenci ve 4 öğretmen metafor üretmiştir, aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **serbest şiire** benzer; çünkü eğitimciler esnek bir eğitim kültüründen yana olmalıdır. Noktalamanın, ölçünün olmadığı şiir en yaratıcı şiirdir. Serbestliğin olduğu okul kültürü yaratıcı bireyler yetiştirir” (EML/öğretmen).

“Okul kültürü, **çin kıyafetine** benzer; çin kıyafetlerinde her rengin ve dikiş şeklinin farklı kültürü, farklı hikayesi vardır. Okul da bu kıyafet gibi birleşip yeni bir kültür oluşturmuştur” (CL/öğrenci).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından eğlence imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo XIII’de yer almaktadır.

Tablo XIII: Eğlence imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Eğlence imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Çikolata	2	-
Eğlence merkezi	2	-
Aşk	1	-
Basketbol	1	-
Futbol	1	-
Futbol topu	1	-
Hayvanat bahçesi	1	-
Piknik	1	-
Renkli balonlar	1	-
Sakız	1	-
Sinema	1	-
Tiyatro	1	-
Yıldızlar karması	1	-
Metafor=13	15	0

Eğlence imgesi altında 15 öğrenci ve 0 öğretmen metafor üretmiştir, aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **çikolataya** benzer çünkü; öğretmenlerimiz şeker gibiler.” (EML/öğrenci),
“Okul kültürü, **futbol kültürüne** benzer çünkü; herkesin belli bir hedefi vardır. Herkes rakibini geçmek ister” (AL/öğrenci). “okul kültürü, **sakıza** benzer çünkü çiğne çiğne yıpranmaz.” (CL/öğrenci).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından bilişim imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo VIX’de yer almaktadır.

Tablo VIX: Bilişim imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

Bilişim imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Bilgisayar	2	-
İnternet	1	-
Prizma	1	-
Televizyon	1	-
Uydu	1	-
Uzay	1	-
Yazıcı	-	1
Metafor=7	7	1

Bilişim imgesi altında toplam 7 öğrenci ve 1 öğretmen metafor üretmiştir, aşağıda bir kaç örnek verilmektedir:

“Okul kültürü, **internete** benzer çünkü; aradığın bilgiyi bulursun.” (AL/öğrenci);
“Okul kültürü, yazıcıya benzer çünkü; **yazıcıdan** istediğin çıktıyı alabilirsin. Okulda da istediğin şekilde öğrenciyi yetiştirir ve topluma katarsın.” (AL/öğretmen).

Öğretmen ve öğrenciler tarafından inanç imgesi altında yer alan metaforlar ve frekans dağılımları Tablo XV’ de yer almaktadır.

Tablo XV: İnanç imgesi olarak okul kültürü alt temaları ve frekans dağılımları

İnanç imgesi olarak okul kültürü	Öğrenci f	Öğretmen f
Dinler	-	1
Müslümanlık	2	-
Taraftar	1	-
Metafor=3	3	1

İnanç imgesi altında toplam 3 öğrenci ve bir öğretmen metafor üretmiştir, örnekler aşağıdaki şekildedir:

“Okul kültürü, **dine** benzer; çünkü, insanı olgunlaştırır”(KML/öğrenci).

“Okul kültürü; **Müslümanlığa** benzer; çünkü, okulun amacı da dindeki amaç gibi insanların iyi birer insan olarak yetişmesidir” (AL/öğrenci).

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Okul kültürü kavramına ilişkin olarak farklı okul türlerinin algılarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmamızın bulgularında paylaşılan temel sayıtlılara baktığımızda ilk olarak, Türkiye'nin doğusunda liselerdeki eğitim standartlarının modern hayatın gerekliliklerini ve öğretmen ve öğrencilerin beklentilerini yeterince karşılayamadığı düşünülebilir.

Bilir, Ay ve Gürbüz (2003) tarafından yapılan “Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğretilerinde Örgüt Kültürü” adlı çalışmanın sonuçlarına baktığımızda araştırmamızla benzer sonuçların olduğunu görmekteyiz. Bu araştırma sonucunda şu ifade edilmektedir: “Çalışanlar, maddi ve manevi ödüllendirmenin yapılmadığı, hoşgörünün gösterilmediği, yenilik ve değişimlerin kolaylıkla kabul görmediği, sıkı bir kontrol altında bulduklarını algılamaktadırlar”.

Çalışmada, öğrencilerin ve öğretmenlerin okul kültürüne yönelik algılarının aile ile ilişkilendirdikleri ortaya çıkmıştır. Farklı okul türleri olmasına rağmen tüm okullardan alınan yanıtlarda aile metaforu öne çıkmıştır. Bu durum Demirtaş’ın (2010) yaptığı “Liselerde Okul Kültürü İle Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki” adlı çalışmasının sonucuyla paralellik göstermektedir. Bu araştırma sonucunda şu ifade edilmektedir: “Genel liseler ile meslek liselerinde egemen olan kültürler benzer özellikler göstermektedir. Liselerin genel lise ya da meslek lisesi olmasının okul kültürünün doğası üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır”. Ayrıca bir eğitim yuvası olarak okulların ve okul kültürünün aile ile bağdaştırılması okullarımızın öğrenciler ve öğretmenler tarafından benimsenmesini sağlamıştır denilebilir, bu durum olumlu bir okul kültüründe başarıya daha kolay şekilde ulaşmayı sağlayabilir. Ancak okullardan alınan yanıtlarda hem öğretmenlerden hem de öğrencilerden olumsuzluk ifade eden metaforlar kullanılmıştır. Kız Meslek Lisesi’ndeki kız öğrencilerin bu okula, aile isteği

doğrultusunda gönderildikleri için olumsuz okul kültürü imgesi ön plana çıkmış olabilir. Özellikle meslek liselerindeki öğretmen ve öğrencilerden alınan olumsuz yanıtlar, bu okullarda okul şartlarının, düzeninin, değerlerin, inançların ve tutumların gözden geçirilmesini gerektirdiği söylenebilir. Bu durum, farklı kültüre sahip toplumların farklı okul kültür etkileri ortaya çıkardığı görüşünü (Tichy,1983; akt. Willcoxson ve Millett, 2000) desteklemektedir.

Bir okul kültürünün tüm düzeylerde farkına varmak oldukça önemlidir. Çünkü bu okuldaki kültür, uygun olan ve olmayan davranışı tanımlar. Bu çalışmada ise eğlence imgesi altında öğretmenlerin hiç metafor kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Buna göre, öğretmenlerin gerek bölge koşullarından gerekse işte çalıştıkları ortamda yeterince mutlu olmadıkları için eğlence kültürü imgesinde metafor üretmedikleri düşünülebilir. Elde edilen bu sonuca göre öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda yeterince mutlu olmadıkları sonucu çıkarılabilir. Öğretmenlerin mutlu olmadıkları bir ortamda görev yapıyor olmaları iş doyumunu direk olarak etkilemektedir. İş doyumunun olmadığı bir ortamda verimlilikten söz edilemez. Bu durumun önüne geçmek için okul liderlerine de büyük görevler düşmektedir. Çalışanların motivasyonunu arttırmak için çalışmalar yapılabilir.

Bu noktada karar vericilerin, öğretmenlerin mesleki tükenmişlik düzeylerini belirlemeye yönelik çalışmaların yapılması ve bu sorunu giderecek şekilde tedbirler almaları gerekmektedir. Mesleki eğitimin verildiği okullara öğrenci alımında daha seçici davranıldığı takdirde öğretmenlerin bu konudaki olumsuz yaklaşımları belirli oranda azalacağı düşünülmektedir. Ayrıca, yapılan bilimsel çalışmaların sonuçları da göz önünde bulundurulmalı, eğitim fakültesi derslerinde aday öğretmenlerle tartışılmalı ve öneriler geliştirilmelidir.

Her okul kendine özgü bir kültüre sahiptir. Bu kültürü, okulun değerleri, inançları, normları, hikâyeleri, törenleri ve sembolleri oluşturmaktadır. Dolayısıyla okullardaki kültürün, okullardaki personel ve öğrencilerin sosyalleşmesini sağlayacak, onlara görev ve sorumluluklarını hissettirecek şekilde oluşturulmalıdır. Aynı zamanda, okul kültürü geçmişten geleceğe kültür mirasını aktaracak şekilde oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Alvesson, M. (2002). *Understanding Organizational Culture*. London:SAGE Publications.
- Bates, R. (1992). "The emerging culture of educational administration and what we can do about it". *Paper Presented at the National Conference of the Australian Council for Educational Administration*.July, Darwin.
- Bilir, P., Ay, Ü. & Gürbüz, T. Ç. (2003). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Örgüt Kültürü. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. Cilt 1, Sayı 2. 117-128.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen Kavramı İle İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Cilt:6, Sayı:4, s. 694.

- Colley, K. M. (1999). Coming to Know a School Culture. Virginia Polytechnic Institute and State University. *Doctorate Dissertation*. Virginia.
- Çelik, V. (1997). *Okul Kültürü ve Yönetimi* (1. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt:2, Sayı:21, s. 270.
- Çubukçu, Z. (2008). The Metaphors Suggested by the Teachers and Students in Primary and Secondary Schools. *Proceedings of International Conference on Educational Science ICES'08*, Volume I, 551-559
- Demirtaş, Z. (2010). Liselerde Okul Kültürü ile Öğrenci Başarısı Arasındaki İlişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt 7, Sayı 13. 208-223.
- Denison, D. R. (1996). What is the Difference Between Organizational Culture and Organizational Climate? A Native's Point of View On a Decade of Paradigm Wars. *Academy of Management Review*. Vol: 21, No:3, s.619, 654.
- Elbot, F.C& Fulton, D. (2008). *Building an international school culture: excellence in academics and characters*. Thousand Oaks, California: Corwin Press.
- Kimmel, Michael (2002) *Metaphor, Imagery, and Culture. Spatialized Ontologies, Mental Tools, and Multimedia in the Making*. UNSPECIFIED thesis, University of Vienna.<http://www.freeessays123.com/essay23653/organizational-culture-metaphor-in-business.html>(Erişim tarihi: 26/02/2009).
- Lloyd, J. R., Lewis, M. J., & Eason, M. (1999). Culture as Metaphor: Company Culture and Business Strategy at Raleigh Industries, c.1945-60. *Business History*, Vol:41, No:3, p. 93-133.
- Miles, M.B. & Huberman, M. A. (1994). *An Expanded Sourcebook Qualitative Data Analysis*. London: Sage Publication.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metefor*. İstanbul:MESS Yayınları.
- Palmer, I. & Lundberg, C.C. (1995). Metaphors of Hospitality Organizations. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*. Cilt: 36, Sayı: 3, s. 80-85
- Peter, T.J. and Waterman, R. H. (1982). *In Search At Excellence: Lessons From America's Best-Run Companies*, New York: Harper & Row.
- Peterson, K. D.& Deal, T. E. (2002). *The Shaping School Culture Fieldbook*. San Francisco:Jossey-Bass.
- Punter, D. (2007). *Metaphor*. New Critical Idiom, Routledge.
- Reiman, T. & Oedewald, P. (2000). The Assessment of Organizational Culture. A Methodological Study. *VTT Tiedotteita-Research Notes*. 2140. s.39.
- Schein, E. H. (1985). *Organizational Culture and Leadership*. San Francisco, Ca.: Jossey Bass.
- Scholl, R. W. (2003). Organizational Culture-the Inducement System. <http://www.Cba.uri.edu/school/Notes/Culture.html>. (Erişim tarihi: 26/02/2009).
- Strati, A. (1997). Organization as hypertext: A metaphor from visual cultures. *Culture and Organization*, Vol:3, No:2, p. 307-324.
- Su, L. I. (2002). What Can Metaphors Tell Us About Cultures? *Language and Linguistics*, Vol: 3, No:3, p. 589-590.

F.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi 2011-21/2

- Organizational Culture: Metaphor (2009). (Erişim tarihi: 22.02.2009).
<http://www.soi.org/reading/change/metaphor.shtml>.
- Qualitative Approaches (2009). (Erişim tarihi: 22.02.2009).
<http://www.socialresearchmethods.net/kb/qualapp.php>.
- Willcoxson, L. & Millett, B. (2000). The Management of Organizational Culture. *Australian Journal of Management & Organizational Behaviour*. Vol 3, No 2. 91-99.
- Yılmaz, K.; Oğuz, E. (2005). Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt:38, Sayı: 1,101,122.